

ЕВРОПСКА СОЦИЈАЛНА ПОВЕЉА /РЕВИДИРАНА/

Члан 1

Право на рад

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на рад, потписнице преузимају на себе:

1. да као један од својих примарних циљева и одговорности прихвате остварење и одржавање највишег и најстабилнијег могућег нивоа запослености, са циљем постизања пуне запослености;
2. да ефикасно заштите право радника да зарађује за живот у занимању које слободно одабере;
3. да успоставе или одржавају бесплатне службе за запошљавање за све раднике;
4. да пружају или промовишу одговарајуће стручно усмјеравање, обуку или рехабилитацију.

Члан 2

Право на правичне услове рада

С циљем осигуравања ефикасног кориштења права на правичне услове рада, земље потписнице преузимају обавезу да:

1. предвиде разумно дневно и седмично радно вријеме, радну седмицу која се прогресивно смањује у мјери коју допушта повећање продуктивности и други релевантни фактори;
2. омогуће плаћене јавне празнике;
3. омогуће најмање четири седмице плаћеног годишњег одмора;
4. елиминишу ризике у инхерентно опасним или нездравим занимањима, или тамо гдје још увијек није могуће елиминисати или довољно смањити ове ризике, предвидјети или скраћење радног времена, или додатне плаћене нерадне дане за раднике који се баве тим занимањима;
5. осигурају седмични период одмора који се, уколико је то могуће, поклапа с даном који се традицијом или обичајем у датој земљи, односно регији сматра даном одмора;
6. осигурају да су радници писмено информисани, што је прије могуће, а у сваком случају најкасније два мјесеца након дана ступања на посао, о најважнијим аспектима уговора или радног односа;
7. осигурају да радници који обављају рад ноћу користе мјере које узимају у обзир посебну врсту оваквог рада.

Члан 3

Право на сигурне и здраве услове рада

С циљем осигуравања дјелотворног кориштења права на сигурне и здраве радне услове, земље потписнице се обавезују да ће, у консултацијама са организацијама радника и послодаваца:

1. формулисати, примијенити и периодично ревидирати кохерентну националну политику о професионалној сигурности, професионалном здрављу и радном окружењу. Примарни циљ ове политике је унапређење професионалне сигурности и здравља и спречавање незгода и оштећења здравља које настану као посљедица, повезане су или настају током рада, посебно минимизирајући узроке ризика који су инхерентни радном окружењу;
2. објавити сигурносне и здравствене прописе;
3. предвидјети провођење тих прописа мјерама надзора;
4. промовисање прогресивног развоја услуга професионалног здравства за све раднике, с примарном превентивном и савјетодавном функцијом.

Члан 4

Право на правичну накнаду

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на правичну накнаду, земље потписнице се

обавезују:

1. да признају права радника на накнаду која ће њима и њиховим породицама омогућити пристојан животни стандард;
2. да признају право радника на повећану стопу накнаде за прековремени рад, уз одређене изузетке у посебним случајевима;
3. да признају право радника мушкараца и жена на једнаку плаћу за рад једнаке вриједности;
4. да признају право свих радника на разуман отказни рок код раскида радног односа;
5. да омогуће одбијања од плаћа само под условом и у мјери која је прописана домаћим законима и прописима, односно одређена колективним уговорима или одлукама арбитраже. Кориштење ових права ће се постићи слободним закључивањем колективних уговора, механизмом одређивања плаћа предвиђеним статутом, или другим начинима који одговарају условима у земљи.

Члан 5

Право на организовање

С циљем осигурања, односно промицања слободе радника и послодаваца да оснивају локалне, националне или интернационалне организације за заштиту њихових економских и социјалних интереса, и да се укључују у те организације, земље потписнице се обавезују да домаћи закон неће ограничавати, нити ће се примјењивати тако да ограничава ову слободу. Мјера у којој се гаранције предвиђене овим чланом односе на полицију ће се одредити домаћим законима и прописима. Принцип који управља примјеном ових гаранција на припаднике оружаних снага и мјера у којој се оне односе на лица из те категорије ће се једнако тако одредити домаћим законима и прописима.

Члан 6

Право на колективно преговарање

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на колективно уговарање, земље потписнице преузимају обавезу да:

1. промовишу заједничке консултације између радника и запосленика;
2. промовишу, гдје је потребно и погодно, механизам за добровољне преговоре између послодаваца, односно организација послодаваца и организација радника с циљем регулисања услова и претпоставки за запошљавање преко колективних уговора;
3. промовишу успоставу и кориштење одговарајућег механизма помирења и добровољне арбитраже за рјешавање радних спорова; и
4. признају право радника и послодаваца на колективну акцију у случају сукоба интереса, укључујући овдје право на штрајк, уз поштивање обавеза које евентуално проистичу из колективних споразума који су раније склопљени.

Члан 7

Право дјете и младих на заштиту

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права дјете и младих на заштиту, земље потписнице преузимају обавезу да:

1. предвиде да ће минимална старосна доб за ступање на посао бити 15 година, уз изузетке за дјецу запослену на прописаним лаким пословима, који немају штетан утјецај на њихово здравље, морал или образовање;
2. предвиде да ће минимална старост за ступање на посао бити 18 година, када се ради о прописаним

занимањима која се сматрају опаснима и нездравима;

3. предвиде да лица која још увијек подлијежу обавези похађања обавезног образовања не буду запослена на таквом послу који би им ускратио пуно корист од образовања;

4. предвиде да ће радно вријеме лица старости испод 18 година бити ограничено у складу са потребама

њиховог развоја, а посебно њиховим потребама за стручним образовањем;

5. признају право младих радника и шегрта на правичну плаћу или друге одговарајуће накнаде;

6. пропишу да се вријеме које млада лица проведу на стручној обуци током радног времена, уз пристанак послодавца, третира као дио радног дана;

7. предвиде да запослена лица старости испод 18 година имају право на минимално четири седмице

плаћеног годишњег одмора;

8. предвиде да лица испод 18 година старости не могу радити ноћу, са изузетком одређених занимања

предвиђених домаћим законом или прописима;

9. предвиде да ће лица испод 18 година старости, запослена у занимањима прописаним домаћим

законима или прописима, бити редовно медицински контролисана;

10. осигурају посебну заштиту против физичких и менталних опасности којима су изложена дјеца и млађа лица, а посебно оних које проистичу директно или индиректно из њиховог рада.

Члан 8

Право запослених жена на породилску заштиту

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права запослених жена на породилску заштиту, земље

потписнице преузимају обавезу да:

1. предвиде, било преко плаћеног одсуства или преко адекватних накнада социјалне заштите из јавних

фондова, да запослене жене могу узети допуст прије и након порођа, у укупном трајању од најмање четрнаест седмица;

2. сматра незаконитим да послодавац да жени отказ током времена од када обавијести послодавца да

је трудна, до краја породилског одсуства, или да јој да отказ тако да отказни рок истиче током тог

раздобља;

3. осигура да мајке које доје своју дјецу имају довољно слободног времена у ове сврхе;

4. регулише рад ноћу трудних жена, жена које су недавно родиле и жена које доје дјецу;

5. забрани запошљавање трудница, жена које су недавно родиле или које доје дјецу у рударским

пословима под земљом и свим другим пословима који су непогодни због своје опасне, нездраве или

напорне природе, и предузети одговарајуће мјере да заштите права ових жена на запошљавање.

Члан 9

Право на стручно усмјеравање

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на стручно усмјеравање, земље потписнице

преузимају обавезу да предвиде или промовишу, према потреби, службу која ће помагати свим лицима,

укључујући и хендикепиране, да рјешавају проблеме везане за избор занимања и напредовање, уз дужно поштивање карактеристика лица и њиховог односа према могућностима

запошљавања: ова помоћ би требала бити понуђена бесплатно, и младима, укључујући и школску дјецу, и одраслима.

Члан 10

Право на стручну обуку

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на стручну обуку, земље потписнице преузимају обавезу да:

1. предвиде или промовишу, према потреби, техничку и стручну обуку свих лица, укључујући и хендикепиране, уз консултације са организацијама послодаваца и радника, и омогуће начине приступа вишем техничком и универзитетском образовању искључиво на основу личних способности;
2. предвиде или промовишу систем шегртовања (приправништва) и друге системске аранжмане за обуку младих момака и дјевојака у различитим пословима;
3. предвидјети или промовисати, по потреби:
  - а) адекватне и лако доступне могућности образовања одраслих радника;
  - б) посебне могућности за преквалификацију одраслих радника, за којом се појави потреба због технолошког развика или нових трендова у запошљавању;
4. предвиде или промовишу, по потреби, посебне мјере за преквалификацију и реинтеграцију дугорочно незапослених;
5. охрабре пуно кориштење могућности које нуде одговарајуће мјере, као што је:
  - а) смањење или укидање наплате накнада или плаћања;
  - б) одобравање финансијске помоћи у одговарајућим случајевима;
  - ц) укључивање у нормално радно вријеме временаведеног на додатној обуци коју радник похађа на захтјев послодавца за вријеме трајања радног односа;
  - д) осигуравање, преко одговарајућег надзора, уз консултације са организацијама радника и послодаваца, дјелотворности приправништва и других аранжмана обуке за младе раднике и адекватне заштите младих радника опћенито.

Члан 11

Право на здравствену заштиту

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на заштиту здравља, земље потписнице преузимају обавезу да, било директно или у сарадњи са јавним или приватним организацијама, предузму одговарајуће

мјере предвиђене да, између осталог:

1. у највећој мјери уклоне случајеве лошег здравља;
2. предвиде савјетодавне или образовне могућности за промовисање здравља и подстицања индивидуалне одговорности у питањима здравља;
3. спријече, у највећој могућој мјери, епидемије, ендемичне и друге болести, као и незгоде.

Члан 12

Право на социјалну заштиту

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на социјалну заштиту, земље потписнице преузимају

обавезу да:

1. успоставе или одржавају систем социјалне заштите;
2. одржавају систем социјалне заштите на задовољавајућем нивоу, која је као минимум једнака оној која је потребна за ратификацију Европског кодекса социјалне заштите;
3. настојати прогресивно подизати систем социјалне заштите на виши ниво;
4. предузети кораке, закључивањем одговарајућих билатералних и мултилатералних споразума, или на

друге начине, и под условима исказаним у тим споразумима, чији је циљ да осигурају:

- а) третман радника из других земаља потписница који је једнак третману који уживају њихови домаћи

радници у односу на права социјалне сигурности, укључујући и задржавање бенефиција које слиједе

из легислативе о социјалној заштити, каква год кретања заштићена лица могу предузети између територија ових земаља;

б) одобравање, одржавање и поновно покретање права социјалне заштите средствима попут акумулације осигурања или радног стажа стеченог према законима сваке земље потписнице.

Члан 13

Право на социјалну и медицинску помоћ

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на социјалну и медицинску помоћ, земље потписнице

преузимају обавезу да:

1. осигурају да свако лице које не располаже одговарајућим ресурсима, и које није у могућности осигурати те ресурсе било властитим напорима или из других извора, посебно уживањем бенефиција шеме

социјалне заштите, добије одговарајућу помоћ, и у случају болести, бриге коју изискује њено стање;

2. осигура да лица која примају такву помоћ неће, из тог разлога, подносити смањење својих политичких и

социјалних права;

3. предвиди да свако може добити, преко одговарајућих јавних или приватних служби, савјете и личну помоћ

која им је евентуално потребна да би спријечили, отклонили или ублажили лично или породично сиромаштво;

4. примијени одредбе наведене у ставовима 1, 2. и 3. овог члана на једнаким основама на своје држављане и на држављане других земаља потписница који законито бораве на њеном територију, у

складу са својим обавезама из Европске конвенције о социјалној и медицинској помоћи, потписаној у

Паризу 11. децембра 1953. године.

Члан 14

Право на кориштење служби социјалне заштите

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на кориштење служби социјалне заштите, земље потписнице преузимају обавезу да:

1. промовишу или пружају услуге које, кориштењем метода социјалног рада, доприносе добробити и развиту и појединаца и скупина унутар заједнице, и њихово прилагођавање социјалном окружењу;

2. подстиче учешће појединаца и добровољних и других организација у успостави и одржавању таквих служби.

Члан 15

Право лица са онеспособљењима на независност, социјалну интеграцију и учешће у животу

заједнице

С циљем осигуравања за лица са онеспособљењима, без обзира на доб и природу или поријекло њиховог

онеспособљења, дјелотворно кориштење права на независност, социјалну интеграцију и учешће у животу

заједнице, земље потписнице преузимају обавезу да, посебно:

1. предузму потребне мјере да би лицима са онеспособљењима пружиле усмјеравање, образовање и

стручну обуку у оквиру генералних шема, гдје год је то могуће, или, гдје то није могуће преко специјализираних тијела, јавних или приватних;

2. промовишу могућности њиховог запошљавања преко свих мјера којим се послодавци подстичу да

ангажују и задрже у радном односу лица са онеспособљењима у уобичајеном радном окружењу, и

да прилагоде услове рада потребама лица са онеспособљењима, односно, гдје ово није могуће, предвиђајући или стварајући заштићена радна мјеста, у складу са нивоом онеспособљења. У појединим случајевима, овакве мјере могу укључивати и окретање специјализираним службама запошљавања и подршке;

3. промовишу њихову пуну социјалну интеграцију и учешће у животу заједнице, посебно преко мјера, међу које спадају и техничка помагала, чији је циљ да превазиђу препреке у комуникацији и мобилности, и омогуће могућности кориштења транспорта, становања, културних активности и рекреативних активности.

Члан 16

Право породице на социјалну, правну и економску заштиту

С циљем осигурања потребних услова за пуни развитак породице, која је основна јединица друштва, земље потписнице преузимају обавезу да промовишу економску, правну и социјалну заштиту породичног живота средствима као што су социјалне и породичне накнаде, фискални аранжмани, пружање становања за породицу, бенефиције за младе брачне парове, и друга одговарајућа средства.

Члан 17

Право дјецe и младих на социјалну, правну и економску заштиту

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права дјецe и младих да одрасту у окружењу које подстиче пуни развитак њихове личности и њихових физичких и менталних капацитета, земље потписнице преузимају обавезу да, било директно или у сарадњи са јавним и приватним организацијама, предузму све одговарајуће и потребне мјере креиране с циљем:

1. а) осигурања да дјецa и млади, уважавајући права и обавезе њихових родитеља, имају бригу, помоћ,

образовање и обуку коју требају, посебно предвиђањем оснивања или одржавања институција и

служби довољних и адекватних за ову сврху;

б) заштите дјецe и младих од занемаривања, насиља и експлоатације;

ц) предвиђања заштите и посебне помоћи од државе за дјецу и млада лица привремено или коначно

ускраћене за помоћ њихове породице;

2. омогућити дјеци и младима бесплатно основно и средње образовање, као и подстицати њихово редовно присуство настави.

Члан 18

Право на бављење занимањем које доноси зараду на територији других земаља потписница

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на бављење занимањем које доноси зараду на

територији других земаља потписница, земље потписнице преузимају обавезу да:

1. примјењују постојеће прописе у либералном духу;

2. поједноставе постојеће формалности и смање или укину судске таксе или друге накнаде које плаћају

страни радници или њихови послодавци;

3. либерализирају, појединачно или колективно, прописе који се односе на запошљавање страних радника;

и признају:

4. право држављана других земаља да напусте земљу како би се бавили занимањем које доноси корист

на територијама других земаља потписница.

Члан 19

Право радника-миграната и њихових породица на заштиту и помоћ

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права радника-миграната и њихових породица на заштиту и

помоћ на територији било које друге земље потписнице, земље потписнице преузимају обавезу да:

1. одржавају или да са задовољавајућим степеном сигурности утврде да се одржавају адекватне и слободне службе које помажу таквим радницима, посебно у погледу добивања тачних информација, и да предузму све потребне кораке, у мјери у којој то домаћи закони и прописи омогућавају, против завођења пропаганде која се односи на емиграцију и имиграцију;
2. усвоје одговарајуће мјере унутар властите надлежности којима ће се омогућити одлазак, путовање и прихват тих радника и њихових породица, и предвидјети, у оквиру властите надлежности, одговарајуће услуге здравствене и медицинске заштите, и добре хигијенске услове за вријеме путовања;
3. промовишу сарадњу, према потреби, између социјалних служби, јавних и приватних, у земљама емиграције и имиграције;
4. осигурају да такви радници, који законито бораве на њиховом територију, у мјери у којој су та питања регулисана законом или прописима или су предмет контроле административних органа, уживају третман који није мање погодан од третмана који уживају њихови властити држављани у односу на сљедећа питања:
  - а) накнада и други услови запошљавања и рада;
  - б) чланство у синдикатима и уживање бенефиција колективног преговарања;
  - ц) смјештај;
5. осигурају да такви радници, који законито бораве на њиховим територијама, уживају третман који је лошији од третмана њихових властитих држављана у односу на порезе на запошљавање, као и доприносе и друге накнаде које плаћају запослена лица;
6. омогуће, у мјери у којој је то могуће, спајање породица страног радника који има дозволу да остане на територији;
7. осигурају за те раднике, који законито бораве на њиховој територији, третман који није лошији од третмана њихових властитих држављана, када се ради о правним поступцима везаним за питања из овог члана;
8. осигурају да ти радници који законито бораве на њиховој територији не буду протјерани, осим када угрожавају националну сигурности или вријеђају јавни интерес или морал;
9. омогуће, у законским оквирима, трансфер дијела зарада и уштеђевине ових радника према њиховим жељама;
10. прошире заштиту и помоћ предвиђену овим чланом на samozапослене раднике-мигранте, уколико се ове мјере односе на њих;
11. промовишу и омогуће учење националног језика земље-домаћина, односно, уколико постоји више таквих језика, једног од њих, за раднике-мигранте и чланове њихових породица;

12. промовишу и омогуће, у практичној мјери, подучавање дјеце радника-миграната на матерњем језику радника-миграната.

Члан 20

Право на једнаке могућности и једнак третман у питањима запошљавања и занимања без дискриминације на основу пола

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на једнаке могућности и једнак третман у питањима

запошљавања и занимања без дискриминације за основу пола, земље потписнице преузимају обавезу да признају то право и предузму одговарајуће мјере којима ће се осигурати односно промовисати њихова

примјена на сљедећим пољима:

- а) могућност запошљавања, заштита од отпуштања и професионална реинтеграција;
- б) стручно усмјеравање, обука, преквалификација и рехабилитација;
- ц) услови запошљавања и услови рада, укључујући накнаде;
- д) развијање каријере, укључујући запошљавање.

Члан 21

Право на информисање и консултовање

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права радника да буду информисани и консултовани у

предузећу, земље потписнице преузимају обавезу да усвоје или потакну мјере које ће омогућити

радницима, односно њиховим представницима, у складу са домаћим законима и праксом, да:

а) буду редовито или у одговарајућем тренутку информисани на cjеловит начин о економској и финансијској

ситуацији предузећа гдје раде, подразумијевајући да се откривање одређених информација, које би

могле штетити предузећу, може одбити или се оне прогласити повјерљивим; и

б) буду правовремено консултовани о предложеним одлукама које би могле битно утјецати на интересе

радника, посебно о одлукама које би могле имати значајан учинак на ситуацију запослености у предузећу.

Члан 22

Право на учешће у одређивању и унапређењу услова рада и радног окружења

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права радника на учешће у одређивању и унапређењу

услова рада и радног окружења у предузећу, земље потписнице преузимају обавезу да усвоје или подстакну мјере које омогућују радницима, односно њиховим представницима, у складу са домаћим законима и праксом, да доприносе:

а) утврђивању и унапређењу радних услова, организације рада и радног окружења;

б) заштити здравља и сигурности унутар предузећа;

ц) организацији социјалних и социо-културних служби и могућности унутар предузећа;

д) надзору поштивања прописа о овим питањима.

Члан 23

Право старих лица на социјалну заштиту

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права старијих лица на социјалну заштиту, земље потписнице

преузимају обавезу да усвоје, односно подстакну, било директно или у сарадњи са јавним или приватним

организацијама, одговарајуће мјере креиране, посебно, с циљем да:

– омогуће старијим лицима да остану пуноправни чланови друштва што дуже могуће, путем:

а) адекватних ресурса који ће им омогућити да воде пристојан живот и играју активну улогу у јавном,

социјалном и културном животу;

б) пружањем информација о услугама и могућностима које стоје на располагању старијим лицима и могућностима њиховог кориштења;
– омогуће старијим лицима да слободно бирају стил живота, и да воде независан живот у свом породичном окружењу онолико дуго колико то желе и могу, путем:
а) пружања смјештаја који одговара њиховим потребама и здравственом стању, или адекватне помоћи
адаптирањем њиховог смјештаја;
б) здравствена заштита и службе које су потребне с обзиром на њихово стање;
– гарантирају старијим лицима живот у институцијама одговарајуће подршке, уз поштивање њихове приватности и учешћа у одлукама које се односе на услове живота у институцији.

Члан 24

Право на заштиту у случају престанка радног односа

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права радника на заштиту у случају престанка радног односа, земље потписнице преузимају обавезу да признају:

а) право свих радника да им се радни однос не раскине без валидног разлога за тај раскид, који је повезан са њиховим способностима или понашањем или заснован на оперативним потребама предузећа, институције или службе;
б) право радника чији је радни однос раскинут без валидног разлога на адекватну компензацију или другу одговарајућу помоћ.

С тим циљем, земље потписнице преузимају обавезу да се побрину да радник који сматра да му је радни однос прекинут без валидног разлога има право на жалбу непристрасном органу.

Члан 25

Право радника на заштиту њихових потраживања у случају несолвентности послодавца

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права радника на заштиту њихових потраживања у случају

несолвентности послодавца, земље потписнице преузимају обавезу да предвиде да потраживања радника која слиједе из уговора о раду или радног односа буду гарантована неком гарантном институцијом или неким другим дјелотворним обликом заштите.

Члан 26

Право на достојанство у раду

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права свих радника на заштиту њиховог достојанства на раду, земље потписнице преузимају обавезу да, уз консултације са организацијама радника и послодаваца:

1. промовишу свијест, информисање и спречавање сексуалног узнемиривања на радном мјесту или у вези

са радом, и предузму све одговарајуће мјере да раднике заштите од таквог понашања;

2. промовишу свијест, информисање и спречавања поновљеног притиска или изразито негативних или увредљивих

радњи усмјерених против појединачних радника на радном мјесту или у вези с радом, и предузму све

одговарајуће мјере да заштите раднике од таквог понашања.

Члан 27

Право радника са породичним обавезама на једнаке могућности и једнак третман

С циљем осигурања кориштења права на једнаке могућности и третман за жене и мушкарце – раднике, као и између тих радника и других радника, земље потписнице преузимају обавезу да:

1. предузму одговарајуће мјере којима ће се:

а) омогућити радницима са породичним обавезама да се запосле и остану запослени, као и да се

поновно запосле након прекида рада због тих одговорности, укључујући и мјере на плану стручног

усмјеравања и обуке;

б) узети у обзир њихове потребе у смислу услова запошљавања и социјалне заштите;

ц) развити или промовисати службе, јавне или приватне, а посебно службе чувања дјеце и други аранжмани

бриге за дјецу;

2. предвиде могућност да било који родитељ добије, за вријеме раздобља након породилског допуста,

родитељски допуст у сврхе вођења скрби о дјетету, чији се услови и трајање одређује домаћим законом, колективним уговором или праксом;

3. осигурају да породичне обавезе неће, као такве, представљати валидан разлог за раскид радног

односа.

Члан 28

Право представника радника на заштиту у предузећу и додјеливање адекватних средстава

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права представника радника да обављају своју функцију,

земље потписнице преузимају обавезу да осигурају да унутар предузећа они:

а) уживају дјелотворну заштиту од радњи које су им штетне, укључујући отпуштање, на основу њиховог

статуса или активности као раднички представници унутар предузећа;

б) располажу одговарајућим могућностима које им омогућавају да своје функције извршавају на вријеме и ефикасно, узимајући у обзир систем индустријских односа земље, и потребу, величину и

способности односног предузећа.

Члан 29

Право на информације и консултације у поступку колективног отпуштања

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права радника да буду информисани и консултовани у

ситуацијама колективног отпуштања, земље потписнице преузимају обавезу да осигурају да послодавци

информишу и консултују представнике радника, довољно времена прије колективног

отпуштања, о начинима и средствима избјегавања колективног отпуштања, односно

ограничавања његове појаве и ублажавања његових посљедица, на примјер, кориштењем

пратећих социјалних мјера чији је циљ, посебно, да помогну прераспоређивању или

преквалификацији односних радника.

Члан 30

Право на заштиту од сиромаштва и социјалног искључења

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на заштиту од сиромаштва и социјалног искључења,

земље потписнице преузимају обавезу да:

а) предузму мјере у оквиру укупног и координираног приступа на промовисању ефикасног приступа лица

која живе или су изложена ризику живота у ситуацији социјалне искључености или сиромаштва, као и њихових

продица, посебно, запослењу, становању, образовању, култури и социјалној и медицинској помоћи;

б) да ове мјере ревидирају с циљем њихове прилагодбе, ако је потребно.

Члан 31

Право на становање

С циљем осигурања дјелотворног кориштења права на становање, земље потписнице преузимају обавезу да предузму мјере креиране да:

1. промовишу приступ становању адекватног стандарда;
2. спријече и смање стање бескућности, с циљем његове поступне елиминације;
3. да учине цијену становања доступном за оне који не располажу адекватним ресурсима.